

H Í R E K

A moszkvai Össz-szövetségi Könyvkamara 40 éves múltja és jelenlegi tevékenysége. A Szovjetunió kulturális életének egyik nevezetes 1960. évi eseménye, hogy ez évben érte el fennállásának 40. évét a moszkvai Vseszozjuznaja Knizsnaja Palata (a következőkben VKP), a Szovjetunió e nagyszabású bibliográfiai központja. Az egész világon ismerik ma már ezt az intézményt, amely arra van hivatva, hogy egy példátlanul nagy és magas színvonalú nyomtatott irodalmat tárjon fel a szovjet és az egyetemes kultúra és tudomány számára.

A VKP kialakulásának története. A VKP-nek a bibliográfiai munka területén voltak ugyan ősei már a forradalom előtti időkben is, de mai szervezetének megalapozása LENIN nevéhez fűződik, akinek kezdeményezésére és aláírásával jelent meg az OSzSzsZK Népbiztosok Tanácsa 1920. június 30-án kelt határozata az „OSzSzsZK bibliográfia-ügyének az Oktatásügyi Népbiztosság hatáskörébe való utalásáról”. Ezt követően, 1920. augusztus 3-án az Oktatásügyi Népbiztosság rendeletet adott ki a nyomdatermékek kötelező nyilvántartásáról, aminek végrehajtása céljából megalakult az Orosz Központi Könyvkamara (Roszszijszkaja Central'naja Knizsnaja Palata), amely 1925. októbertől nevét az OSzSzsZK Állami Központi Könyvkamarájára névre változtatta. 1920. augusztustól kezdve az OSzSzsZK összes nyomdái kötelesek voltak díjmentes kötelezpéldányokat szolgáltatni a Könyvkamarának részben az állami (nemzeti) bibliográfiai nyilvántartás, részben a nagyobb könyvtárak részére való szétosztás céljára. 1933-tól már nemcsak az OSzSzsZK nyomdáitól, hanem a Szovjetunió összes nyomdájától kapja a kötelezpéldányokat, ami lehetővé tette, hogy a bibliográfia területi határai 1934-től össz-szövetségi szélesedjenek. 1935 végén szervezetenként is átalakult Össz-szövetségi Könyvkamarává.

Az intézmény első és legfőbb funkciója az állami (nemzeti) bibliográfiai nyilvántartás volt, majd ezt követően a nyomdatermékek statisztikai feldolgozása. Mindkét tevékenységnek voltak előzményei a korábbi időszakokban.

Az első próbálkozások az Oroszországban megjelenő sajtótermékek rendszeres nyilvántartására folyóiratokban láttak napvilágot a XVIII. sz. végén és a XIX. sz. elején. A hivatalos bibliográfiai nyilvántartás 1837-ben indult meg a cenzúra számára beszolgáltatott kötelezpéldányok

alján, és 1855-ig a Népoktatásügyi Minisztérium közlönyében tették közzé. 10 évi szünet után 1865-ben a Belügyminisztériumban Sajtóügyi Főigazgatóságot szerveztek, amely 1869-től újból megkezdte a bibliográfiai nyilvántartást, és pedig előbb a *Pravitel'sztvennij Vesznik* (Kormányzati Értesítő) c. hivatalos kiadványban, majd több más kiadványban. 1905-ben szünet állt be, mert a forradalom elsöpörte a cenzúrát, s csak 1907-ben indult el újra most először egy speciálisan e célra szolgáló kiadványban, a *Knizsnaja Letopisz'*-ben való közzétételével.

Az 1917. évi februári forradalom után megalakult Ideiglenes Kormány a Sajtóügyi Főigazgatóság megszüntetével a nemzeti bibliográfia vezetésének feladatát az általa e célra alapított Roszszijszkaja Knizsnaja Palata v Petrograde (Petrográdi Orosz Könyvkamara) nevű intézményre bízta, amely a Belügyminisztérium kebelében működött. Ez az intézmény azonban nem tudott megbirkózni a rá váró feladatokkal. Hiányos volt a kötelezpéldányok beszolgáltatása (a polgárháború és intervenció miatt), és rendszerelen volt a *Knizsnaja Letopisz'* megjelenése, sőt 1920 elején annak teljes szünetelése következett be a még ugyanebben az évben létrehozott Orosz Központi Könyvkamara megalakulásáig, amely a *Knizsnaja Letopisz'* újraindításával megkezdte a jelenlegi bibliográfiai kiadványrendszer kiépítését.

A Könyvkamara 1923-tól megkezdte a *nyomdatermékek statisztikai feldolgozását* és ennek közzétételét is. A statisztikai feldolgozásnak is voltak már előzményei Oroszországban. Az első ilyenirányú munkák a XIX. sz. első éveinek adatait dolgozzák fel. A. K. STORH és F. P. ADELUNG szerzők *Szisztematiczeszkje obozrenie literaturü v Roszsziü v tecsenie pjatiletija sz 1801 do 1806 god* c. munkájuk mindkét részének összefoglalásában statisztikai táblázatokat adnak a könyvek, folyóiratok, recenziók, szerzők stb. számáról. Említést érdemelnek a P. J. KEPPEN által 1825-ben kiadott *Bibliograficeszkje lisztüben* foglalt statisztikai táblázatok is. A 60-as évekig azután szünet következett be. Ettől kezdve azonban már gyakran jelentek meg statisztikai adatok különböző időszaki kiadványokban, mint a *Knizsnij vesznik*, *Zsurnal Miniszttersztva narodnogo proszvescsenija*, *Isztorieszkij vesznik*. Ez utóbbiban jelentős munkákat tett közzé 1887—1896 között évente L. N. PAVLENKOV. A XX. sz. kezdetén A. D. TOROVEN adta ki statisztikai év-

könyveit (1908 és 1915 között összesen 8-at); ugyanő adta ki 1917-ben a *Knizsnoe delo v Roszszi za 10 let (1907—1916)* c. statisztikai munkát.

Feladatkör. A Könyvkamarának a bibliográfiai és statisztikai feladatokon túlmenő feladatkörét később alakult ki fokozatosan — a szocialista könyvtártudomány követelményeinek megfelelően. A teljes és ma is érvényes feladatkört az SzSzsZR CIK (a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága) által jóváhagyott 1936. július 27-én kelt Szabályzat rögzítette a következő pontokban:

1. A Szovjetunióban megjelenő teljes nyomdai termelés bibliográfiai nyilván tartása és feldolgozása;

2. széleskörű bibliográfiai tájékoztatás szervezése a Szovjetunióban megjelenő irodalomról a kiadók, könyvtárak és a közönség számára,

3. a megjelenő irodalom központi katalógizálásának megvalósítása;

4. a szövetségi köztársaságok és az OSzSzsZK autonóm köztársaságok könyvkamarái munkájának irányítása, valamint az OSzSzsZK könyvkamarája funkcióinak közvetlen ellátása;

5. bibliográfiai munkaerők képzése és továbbképzése;

6. a bibliográfiai munka módszere és módszertana kérdéseinek kidolgozása;

7. a bibliográfiai és könyvtártudományi ismeretek terjesztése;

8. bibliográfiai tájékoztató szolgálat teljesítése a Szovjetunió kormány- és párt-szervei, intézményei és szervezetei részére.

A VKP bibliográfiai kiadványai

Állami (nemzeti) bibliográfia. Mint már említettük és a *Szabályzat*ból is kiténik, a Könyvkamara első és legfontosabb területe a bibliográfiai munka. 1920-ban történt felállításakor azzal is kezdte működését, hogy újból megindította a *Knizsnaja Letopisz't*, az állami (nemzeti) bibliográfia akkor még minden kiadványt (könyv, periodika, térkép, zenemű, grafika stb.) magába foglaló egyetlen jegyzékét. 1926-ban a Könyvkamara megkezdte a *Letopisz'ek* specializált kiadását a folyóiratok repertóriumát tartalmazó *Letopisz' Zsurnal'nuh Sztatej* megjelentetésével (e kiadvány 1938-ig a *Zsurnal'naja Letopisz'* nevet viselte). Ettől kezdve szinte megszakítás nélkül folyt a kiadványsorozat bővítése. Az alábbiakban ismertetjük e kiadványsorozat létrejöttének kronológiáját, az egyes kiadványok rendeltetését és periodicitását.

Knizsnaja Letopisz'. A Szovjetunióban bármely nyelven megjelent könyveket és brosúrákat regisztrálja orosz, ill. oroszra fordított címeleírással. A benne foglalt anyag a Könyvkamara kiadványaiban szokásos séma szerinti 31 osztályra tagolt szakrendben van elhelyezve. Minden tétel szakjelzettel is el van látva. Megjelenik hetenként, és negyedévenként kiadott név- és tárgymutató egészíti ki, továbbá éves mutató a benne regisztrált sorozati kiadványokról.

Ezsegodnik Knigi SzSzsZR (1925—1929 között „*Kniga v... godu*”). Éves kumulációban tartalmazza a *Knizsnaja Letopisz'*-ben regisztrált kiadványokat, de bizonyos szűkítéssel. Két kötetben jelenik meg, amelyek 1957-ig fél-fél évre a teljes anyagot tartalmazták, 1958-tól azonban az anyag más-más csoportját foglalják magukban.

Letopisz' Zsurnal'nuh Sztatej. 1926-ban indított folyóirat-repertórium. Csak az orosz nyelven megjelent cikkeket hozza, s hetenként jelenik meg. Negyedévenként név- és tárgymutatóval egészül ki, évenként pedig egy összefoglaló jegyzék jelenik meg a felhasznált folyóiratokról (sorozati kiadványokról). 1938-ig a *Zsurnal'naja Letopisz'* címet viselte.

Letopisz' Gazetnuh Sztatej. 1936-ban indult, és az orosz nyelven megjelent központi és köztársasági újságokban foglalt cikkeket, dokumentációs anyagot és szép-irodalmi műveket regisztrálja. Havonta jelenik meg, és negyedévenként név- és tárgymutatóval egészül ki. Kezdetben *Gazetnaja Letopisz'* címen jelent meg.

Letopisz' Muzikal'noj Literaturü. 1931 óta jelenik meg, és a bármely nyelvű szöveggel megjelent zeneműveket — beleértve a könyvekben, folyóiratokban, újságokban megjelenteket is — regisztrálja. Negyedévenként jelenik meg, és minden szám tartalmaz név- és tárgymutatót. Kezdetben a *Notnaja Letopisz'* címet kapta.

Letopisz' Izobrazitel'nogo Iszkuszsztva. (korábban „*Izoletopisz'*”). A nyomdai úton előállított grafikai műveket tartja nyilván (plakátok, arcképek, térkép-reprodukciók, képeslevezőlapok, metszetek stb.). Negyedévenként jelenik meg, és minden száma név- és tárgymutatóval is el van látva. 1934-ben jelent meg először.

Letopisz' Recenzij. 1935 óta jelenik meg, és az orosz nyelvű folyóiratokban és központi, valamint köztársasági újságokban megjelent könyv- és egyéb recenziókat regisztrálja. Negyedévenként jelenik meg név- és tárgymutatóval.

Letopisz' Periodiceszkih Izdanij SzSzsZR. 1933-tól jelenik meg, és a Szovjetunióban bármely nyelven megjelenő újsá-

gokat, folyóiratokat, „trudü”-kat, „ucsenüe zapszki”-kat és más folytatólagos kiadványokat regisztrálja. 1949-ig az egy-egy évben létezett időszaki kiadványok teljes jegyzékét hozta, 1950 óta két kötetben jelenik meg, amelyek közül az egyik a szabályosan megjelenő periodikus kiadványokban bekövetkezett változásokat, a másik pedig a rendszertelenül megjelenő időszaki, ill. sorozati kiadványokat tartalmazza. Teljes jegyzékek a periodikákról öt-évenként jelennek meg. Az első ilyen jegyzék 1955-ben jelent meg az 1950—54. évekre vonatkozóan. 1955 óta folytatja a Könyvkamara a *Periodiceszkaja peccat' SzSzsZsR 1917—1949* c. 10 kötetes kiadvány kiadását, amely a jelzett időszakban bármely nyelven megjelent periodikus kiadványokat — kivéve az újságokat — ismerteti. A kiadványból már 9 megjelent (minden kötet más-más szaktudományi csoportot képvisel), az utolsó: összesített név- és tárgymutató 1961-ben fog megjelenni.

Kartograficeszkaja Letopisz'. Az önállóan megjelent térképek bibliográfiája. 1931-től jelenik meg. A második világháború miatt az 1941—1950 és 1951—1953 megjelent kiadványok kumulatív bibliográfiában vannak összefoglalva; 1955-től (az 1954. évi anyaggal) a kiadvány ismét évente jelenik meg. Név- és tárgymutató is jelenik meg hozzá.

Bibliografija Szovjetszkoj Bibliografii. A szovjet bibliográfiák bibliográfiája. 1941 óta megjelenő évkönyv. Az önállóan megjelent, valamint a könyvekben található rejtett bibliográfiákat a nyelvtől függetlenül, a cikkekben idézettek közül csak az orosz nyelvűeket regisztrálja.

Novüe Knigi (Új könyvek). A könyvpiac újdonságainak heti jegyzéke. 1956 óta jelenik meg.

Literatura i Iszkuszsztvo Narodov SzSzsZsR i Zarubezsnuh Sztran. 1957 óta kéthavonként megjelenő bibliográfiai folyóirat. A belföldi és külföldi művek fordításait, a Szovjetunió népei és a külföld művészetére vonatkozó irodalmat és a nemzetek közötti kapcsolatokra vonatkozó publikációkat tartja nyilván.

A Könyvkamara „letopisz'”-eiben jelenleg mintegy 200 ezer kiadványcímet regisztrálnak.

A VKP statisztikai munkája és kiadványai. A Könyvkamara végzi a Szovjetunióban a sajtótermékek országos statisztikai nyilvántartását, és pedig olyan keresztemszetekben, ahogyan azt a statisztikai szervek, a tervező intézmények és a tájékoztató szolgálat megkívánják.

A Könyvkamara első önállóan megjelent munkáinak címei: *Az OSzsZsZK*

sajtója 1922-ben (Pecsat' v RSzFSzR v 1922 godu") és *Az 1918—1923 évek könyvtermése* („Knizsnaja produkcija 1918—1923 gg."). Az egész Szovjetunióra kiterjedő első statisztikai kiadvány az 1927-évre vonatkozik. Rendszeresen 1936-tól (a VKP megalakulásának éve) jelentek meg ezek a kiadványok, de a háború miatt kiadásuk megszakadt. 1955-től kezdődött ismét a statisztikai adatok rendszeres közzététele *Pecsat' SzSzsZsR* („A Szovjetunió sajtója") című évkönyvekben. Több statisztikai monográfiát is kiadott a Könyvkamara ezekben az években, köztük a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójára a *Pecsat' SzSzsZsR za szorok let 1917—1957.* c. gyűjteményes kiadványt.

A Szovjetunióban 1959-ben 69 ezer könyv jelent meg 1,2 milliárd példányban.

Össz-szövetségi központi katalogizálás. A VKP-nak egyik igen fontos funkciója a nyomtatott könyvtári kataloguscédulák kiadása. Ezek az alábbi variációkban bocsátatnak ki: 1. A Szovjetunióban megjelent orosz nyelvű könyvekről, 2. orosz nyelven megjelenő folyóiratok és időszaki gyűjteményes kiadványok cikkeiről, 3. recenziókról, 4. a központi újságok cikkeiről, 5. disszertációk önreferátumairól. Van teljes általános sorozat, azután szűkített, csak a központi és köztársasági kiadók könyveinek címlírását tartalmazó és végül szakosított sorozat 34 tudományi felosztással. A cédulák tartalmazzak szakjelzetet (kétfélet is: ETO-t és a VKP szakrendszeré szerinti), továbbá tárgyszókat és Cutter-jelzetet is. A jelzetek alkalmazása differenciálódik a könyvtárak jellege szerint. A cédulák naponta készülnek, és naponta továbbíthatnak az előfizetőknek. 1959-ben a VKP által kibocsátott kataloguscédula-fajták összes példányszáma 168 millió volt.

Egyéb funkciók. A Könyvkamara nagy jelentőségű és kiterjedt *tájékoztató* szolgálatot végez főként állami szervek, társadalmi szervezetek, tudományos intézmények, könyvtárak, múzeumok és kiadók számára. E felvilágosításokhoz differenciált katalogusrendszerrel szolgál bázisul (törzskatalogusai mintegy 10 millió cédulát tartalmaznak). Évente kb. 30 ezer szóbeli és írásbeli felvilágosítást tartanak számon.

A bibliográfiai kutató és módszertani munka eredményeként a nemzeti bibliográfián kívül számos elméleti és gyakorlati bibliográfiai szakkönyvet és folyóiratot bocsát ki a Könyvkamara. Ez utóbbiak között ismert az 1929 óta megjelenő *Bibliografija*, az 1930-tól megjelenő *Bibliotekovedenie i bibliografija* és az 1933 óta megjelenő *Szovjetszkaja bibliografija.* A

Módszertani Osztálynak van egy sorozati kiadványa is, melynek címe: *Methodiceszkie materialü po goszudarsztvennoj bibliograficeszköj regisztracii*. A bibliográfiai munkaerők képzésére és továbbképzésére rendszeres tanfolyamokat tartanak fenn.

A bibliográfiai feldolgozás után az ellenőrző (köteles) példányok a VKP archívumába kerülnek, ahol 1920 óta cca 20 millió példányt tárolnak.

A VKP szolgáltatója évente az anyagot az *Index translationum* c. UNESCO-kiadvány részére a Szovjetunióban folyó fordítási munkáról.

Közreműködik a Könyvkamara könyvtárügyi bibliográfiai konferenciákon nemzetközi viszonylatban is, így pl. részt vett az ETO átdolgozása végett összehívott budapesti és prágai konferenciákon.

A Könyvkamara jövő terveiben a bibliográfiai és statisztikai hézagok betöltése, a feldolgozási időszakok retrospektív kiterjesztése, valamint a munka gépesítése ogaljalják el a központi helyet.

Az intézmény munkájának méreteire jellemző, hogy a szovjethatalom éveitől 1 millió 519 ezer féle könyv jelent meg 22,6 milliárd példányban, míg ugyanakkor a forradalom előtti Oroszországban a könyvnyomtatás óta 1917-ig 550 ezer féle könyv jelent meg.

BECK OSZKÁR

Nemzetközi konferencia a katalogizálásról.

A katalogizálás nemzetközi bizottsága 1960. júniusában Montreálban (Kanada) megtartott ülésén úgy határozott, hogy a legközelebbi konferenciát 1961. okt. 9—18-ra Párizsba hívja össze. A résztvevő országok két-két képviselőt küldhetnek, közülök az egyik küldött költségeit a nemzetközi bizottság viseli.

Bulletin codicologique címen megjelent a kéziratokra vonatkozó kutatások kurrens bibliográfiájának első száma Brüsszelben. Kiadója a Centre belge d'archéologie et d'histoire du livre Bruxelles (5., rue du Musée).

A tudományos tájékoztatás kérdéseiről rendezett ülészakot az elmúlt év májusában a Termelékenység Nemzetközi Bizottsága Rómában a nagy könyvtárak és dokumentációs központok vezetőinek részvételével. Az ülészak azt ajánlotta, hogy a Tudományos Kutatás Nemzeti Tanácsa vegye programjába a tájékoztatás elméleti kérdéseivel való rendszeres foglalkozást.

K. B.

Az I. Országos Gyermekkönyvtárügyi Konferencia (1960. december 12—14) munkájáról. Hosszú előkészítő munkálatok után az Országos Könyvtárügyi Tanács 1960. december 12—14 között rendezte meg az I. Országos Gyermekkönyvtárügyi Konferenciát. Különösen időszerűvé tette a gyermekolvasók problémáinak megvitatását oktatásügyünk reformja, mely célkitűzéseivel: az új, korszerű műveltségi anyag megállapításával, az iskola és az élet egymáshoz való közelítésével, az iskolában a termelés problémáinak középpontba állításával és az enciklopédikus műveltség felszámolására irányuló törekvésekkel egyidejűleg a művelődéspolitikánkban a könyvtáraknak általában s a gyermek- és ifjúsági könyvtáraknak külön is új feladatokat jelent.

Az értekezlet ezeknek a célkitűzéseknek a tükrében vizsgálta meg a felmerült kérdéseket, s figyelmét mindig a gyermekek könyvellátásának egészére: az iskolai ifjúsági, a közművelődési gyermekkönyvtár, valamint a gyermekkönyvkiadás helyzetére és feladataira irányította.

A háromnapos értekezlet résztvevői az érdekl. könyvtári és kiadói szervek, a gyermekirodalommal és a gyermekek olvasásával foglalkozó intézmények szakemberei, valamint írók és gyakorló pedagógusok voltak.

Az első napon három előadás hangzott el:

V. DR. WALDAPFEL Eszter: *A gyermekirodalom mint a nevelőmunka eszköze. Iskolai és gyermekkönyvtárak.*

N. RÁCZ Aranka: *Gyermekkönyvtáraink helyzete.*

VÉBER Károly: *A magyar gyermekkönyvkiadás fejlődése az elmúlt 15 évben.*

Második napon a három téma megvitatására alakult munkabizottságok tárgyalták meg a felvetett kérdéseket és készítették el — mindegyik a maga területére — a határozati javaslatokat.

A harmadik napon a vitavezetőknek a munkabizottság munkáját ismertető beszámolóit után került sor az előadások és a munkabizottsági beszámolók megvitatására, valamint a határozati javaslatokkal kapcsolatos hozzászólások után a javaslatok elfogadására.

Mindhárom munkabizottságban komoly felelősségtudattal mindig a lehetőségeket is mérlegelve vizsgálták meg a résztvevők a felvetett problémákat, keresték a legjobb megoldások útját, s így még az a néhány kérdés is, amely nyitva maradt, kétségtelenül előbbre lendült a vita során.

Nem véletlen, hogy számos kérdés, így az irodalom nevelőhatásával kapcsolatos

kutatómunka szervezettebbé tétele, az ifjúsági irodalom oktatása a különböző fokú pedagógusképzés keretében, a gyermekvers-költészet és ezzel párhuzamosan a versolvasás elmaradottsága, az ismeretterjesztő irodalom fogyatékosságai (első-sorban a kisebb korosztály és a lánytanulók érdeklődését figyelembevéve), a politechnikai képzést előmozdító irodalom teljes hiánya), pályaválasztási útmutatók iránti igények, több bizottságban is szóba kerültek.

A határozatok, melyek gyermekeink könyvellátása körüli problémák három irányból (iskolai- és gyermekkönyvtár, gyermekkönyvkiadás) vizsgált egységes szemléletet tükröznek, meggyőződésünk szerint, megvalósulásukkal hatalmas lépéssel fogják előrevinni ezt az egész jövő nemzedékünk kulturális fejlődése szempontjából annyira fontos kérdést.

W. E.

Nemzetközi sajtótörténeti kollokvium.

Az 1958-ban alapított Nemzetközi Közlés-tudományi Szövetség (*Association Internationale des Études et Recherches sur l'Information*) meghívására a Stockholmban tartott XI. Nemzetközi Történettudományi Kongresszus keretében két napos Sajtótörténeti Kollokviumot tartottak. Folke DAHL (Göteborg) *A zszurnalisztikai dokumentumok leltározása és leírása*, Jacques KEYSER (Paris) *A sajtótörténet módszertani problémái és a zszurnalisztikai dokumentumok történelmi forrásértéke*, végül Vladimir KLÍMEŠ (Praha) *A sajtótörténet feladata és módszere* címmel olvastak fel elvi referátumokat. A jelenkori sajtótörténeti munka egy-egy részletmunkáját mutatták be AGUET és BLASER (Svájc), EMERY és NELSON (USA), GODECHOT és GUIRAL (Franciaország), FATTORELLO és GAETO (Olaszország), LUYX (Belgium), MYNARSKI (Lengyelország). Szovjet és amerikai tudósok kölcsönös eszmecsereén fejtették ki álláspontjukat az újonnan alakított *Nemzetközi Sajtótörténeti Bizottság* keretében. A tanácskozáson négy Nyugat- és egy Kelet-Németországi sajtótörténész is résztvett.

D. B.

A helyi és tájirodalom kérdései a Szovjetunióban. A szovjet könyvtárosok újabban fokozott figyelmet fordítanak a helyi és tájirodalom dokumentációs és bibliográfiai kérdéseinek. Egyik össz-szövetségi értekezleten napirendre tűzték a helyi és tájirodalom munkálatainak módszertani és szervezési problémáit, megvizsgálták a jelenlegi helyzetet, és kijelölték a jövő

feladatait. E munka lényege az a törekvés, hogy a köztársasági, tartományi, területi stb. könyvtárak teljes áttekintést nyerjenek a területükön kiadott irodalomról és az ott folyó, a területtel bármilyen vonatkozásban összefüggő kutatásokról. Ehhez rögzíteni kellett a helyi és regionális irodalom gyűjtési elveit, a bibliográfiai és dokumentációs munka szempontjait, a 7 éves tervvel kapcsolatban előírányzott feladatokat stb. Szükségessé vált az is, hogy egyfelől a könyvtárak, másfelől a területen működő egyéb kutató és kulturális intézmények a táji jellegű munkát egymás között megosszák, tevékenységüket koordinálják.

Mind e feladatok egységes ellátása érdekében a Lenin Könyvtár kapott megbízatást arra, hogy útmutatót dolgozzon ki a kerületi könyvtárak részére. Megoldásra vár még a helyi és regionális vonatkozású tájékoztatói apparátus tartalmának és szerkezetének körvonalazása, a helyi kutatásokat tükröző központi katalógusok kérdése. A könyvtárakat felkérték arra is, hogy helyi vonatkozású bibliográfiai terveiket hozzák összhangba területük kulturális és gazdasági fejlesztési terveivel. Szóba került még egy olyan terv, mely gondoskodna a helyi és táji irodalom bibliográfiájának nemzeti rendszeréről.

G. I.

Az UNESCO könyvtárügyi programja 1961-re és 1962-re. Az UNESCO Közgyűlése 1960 őszén tartotta 11. ülészakát Párizsban. A napirend egyik legfontosabb pontja a következő két évi program megvitatása volt. A Közgyűlés nagyban-egészben jóváhagyta a könyvtárügyi, dokumentációs és bibliográfiai munka területén előterjesztett tervjavaslatot. Ezek szerint a következő két évben ezen a szakterületen az alábbi fontosabb munkákra fog sor kerülni.

Továbbra is meg fog jelenni kéthavonta a *Könyvtári Közlöny* angolul, franciául, oroszul és spanyolul. Brosúra készül a fejletlenebb országok mezőgazdasági vidékein működő kis könyvtárak alapvető munkamódszereiről. Egy másik kiadvány a könyvtárak legfontosabb technikai szükségleteit fogja ismertetni. Tekintettel arra, hogy az eddigi különálló bibliográfiai és dokumentációs tanácsadó bizottságok 1961. január 1-én összeolvadtak, az eddigi két bizottsági folyóirat helyébe új lép, *Bibliográfiai és Terminológiai Havi Közlöny* címmel, mely öt nyelven fog megjelenni. Az eddigi három helyett ötnyelvű lesz (orosz és német is) a *Vocabularium bibliothecarii* új kiadása.

Továbbra is szubvenciókat fog nyújtani az UNESCO az IFLA és a FID számára. Egyes időszakú szakkérdések kidolgozását részben ezekre a szervezetekre, részben nemzeti intézményekre, illetve egyéni szakemberekre fogja bízni. Ilyenek pl. osztályozási sémák és tárgyszógyűjtemények lefordíttatása kevésbé elterjedt nyelvekre, továbbképzést szolgáló szemléltető táblák szerkesztése stb.

Közvetlen anyagi támogatást továbbra is fog nyújtani az UNESCO különösen a fejletlenebb országok könyvtárügye számára, hozzájuk szakértőket fog küldeni, könyvtáraik részére ösztöndíjakat fog nyújtani. Egyik kiemelt programot a

szervezet mikrofilmgépének további vándoroltatása. Súlyt kívánnak helyezni a nemzeti bibliográfiai csoportok számának növelésére is. A kiadványcsere előmozdítása érdekében meg fog jelenni a *Cserekezéskönyv* 3. kiadása, ösztönözni fogják a tagállamokat az új többoldalú egyezmények ratifikálására és támogatást fognak adni a nemzeti csereközpontok részére.

Három nemzetközi könyvtárügyi értekezlet szervezését irányozták elő 1962-re: a latinamerikai egyetemi könyvtárak, a trópusi Afrika közművelődési könyvtárak részére, valamint az arab országok bibliográfiai, dokumentációs és csereügyeinek megvitatására.

G. I.